

**Barneverns-
og helsenemnda**

Barnevernkonferansen 2023

Fravikelse av gjenforeningsmålet etter omsorgsovertakelse
Kulturperspektivet opp mot barnets beste vurderingen

Fravikelse av gjenforeningsformålet etter omsorgsovertakelse

Noen utgangspunkter:

- * Familiebåndene endres ikke ved en omsorgsovertakelse
- * Barnevernstiltak er som utgangspunkt midlertidige
- * Foreldre og barn har etter EMK art. 8 rett til tiltak med mål om å gjenforene familien etter omsorgsovertakelse.

Fravikelse av gjenforeningsformålet etter omsorgsovertakelse

Hva kan være utfordrende ved at gjenforeningsformålet opprettholdes?

Hva skal til for å oppgi gjenforeningsmålet? EMD/HR praksis

- «Særlig uegnet»
- Skade barnets helse og utvikling
- Gått betydelig tid

Barnets beste

§ 1-3

Ved handlinger og avgjørelser som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn. Barneverntjenestens tiltak skal være til barnets beste. Hva som er til barnets beste må avgjøres etter en konkret vurdering. Barnets mening er et sentralt moment i vurderingen av barnets beste.

Barnets beste – NOU 2023:7

- * Barnets behov for beskyttelse og sikkerhet
- * Barnets identitet og utvikling av sin egenart
- * Barnets etniske, kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn
- * Barnets familie og stabile relasjoner til nære voksne
- * Barnets særskilte sårbarhetsfaktorer
- * Barnets rett til kontinuitet og et trygt og tilpasset omsorgsmiljø
- * Barnets sosiale situasjon, helse, utdanning og framtidutsikter

Rettslig utgangspunkt– slik det formuleres av Høyesterett

- Høyesterett behandlet i mars 2021 tre saker om samvær med barn under barnevernets omsorg. I disse dommene er det redegjort for de rettslige utgangspunkter med henvisninger til praksis fra EMD og storkammerdommene i Høyesterett 2020 – 661-S, 2020 – 662-S og 2020 – 663-S.
- EMDs har uttalt; *[f]amily reunification cannot normally be expected to be sufficiently supported if there are intervals of weeks, or even months, between each contact session*

Men uttaler samtidig at barnets beste skal legges til grunn ved fastsettelse av det konkrete samværet og har avgjørende betydning – “must come before all other considerations.

Rettslig utgangpunkt

- Barn og foreldre har «rett til samvær med hverandre» med mindre noe annet er bestemt. Retten til samvær følger også av Grunnloven § 102, Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 8 og FNs barnekonvensjon artikkel 9 nr. 3. For å nå målet om gjenforening etter en omsorgsovertakelse står samvær mellom barnet og foreldrene helt sentralt. Samvær skal utøves med sikte på å opprettholde, styrke og utvikle båndene mellom barnet og de biologiske foreldrene, i samsvar med barnets beste og for å nå målet om gjenforening.

Rettslig utgangpunkt

- Den nærmere fastsettelsen av samværsomfanget må skje konkret og med avgjørende vekt på å fastsette et samvær som er til barnets beste, jf. barnevernloven § 4-1. Dersom hensynet til barnets beste og foreldrenes interesser er motstridende, må det skje en balansert avveining. Ved denne avveiningen skal hensynet til å nå målet om gjenforening gjennom hyppige samvær veie tungt, men samtidig kan samværsomfanget ikke fastsettes slik at barnet utsettes for urimelige belastninger, verken på kort eller lang sikt. Samværet kan heller ikke fastsettes slik at det vil skade barnets helse eller utvikling. Den endelige samværløsningen skal, etter at de ulike hensynene er vurdert og avveid, være i samsvar med barnets beste

Rettslig utgangpunkt

- Det ikke er noen nødvendig motsetning mellom begrenset samvær i en periode og gjenforening
- Det vil være en glidende overgang mellom tilfelle hvor det er klart at barna skal tilbake til biologiske foreldre innen kort tid, og til saker der tilbakeføring er urealistisk i alle fall på kort sikt. Om man står i den ene eller andre situasjonen, vil avhenge av hvordan forholdene utvikler seg. Samværsomfanget kan derfor ikke alene styres av hvordan man vurderer målsettingen om gjenforening, jf. HR-2020-661-S avsnitt 145. Der hensynet til barnet klart tilsier et begrenset samvær med foreldrene, kan man ikke se bort fra dette ut fra en overordnet og generell målsetting om gjenforening.

Rettslig utgangspunkt

- For det andre kan det være en forskjell på det som er barnets beste på kort og lang sikt. Hensynet til barnets beste kan gjøre at samværet må begrenses ut fra situasjonen her og nå, selv om den langsiktige målsettingen er tilbakeføring
- Barnets sårbarhet og hvordan barnet påvirkes av kontakt med foreldrene er sentralt for samværsomfanget. Det enkelte barn må vurderes særskilt, og det må ses hen til at jevnlig samvær også kan lette kontakten mellom barn og foreldre. Barnets behov mer generelt og hvordan barnet klarer seg etter omsorgsovertakelsen er av betydning. Det samme gjelder styrken i barnets tilknytning til sine biologiske foreldre. Alt etter barnets modenhet og alder, vil barnets eget syn ha stor vekt.

HR 2022 – 2292-A

- En jente som nå var 12 år, hadde vært i fosterhjem siden hun var tre år, med et svært begrenset samvær - den siste tiden en gang årlig - med den biologiske moren, som hadde foreldreansvaret alene. Høyesterett kom til at samværet nå skulle fastsettes til to timer to ganger årlig. Det ble understreket at gjenforening fortsatt var det overordnede målet, men at dette lå frem i tid. Mors samværskompetanse var god, men datteren hadde allikevel hatt omfattende psykiske og fysiske reaksjoner etter samværene. Det ble lagt til grunn at et meget begrenset samvær ikke ville være til hinder for gjenforening om forholdene skulle ligge til rette for det, og uttalt at antall samvær og samværenes lengde og form måtte vurderes løpende

Kulturperspektivet – barnets beste

- Barnets identitet og utviklingen av sin egenart
- Barnets etniske, kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn
- Hvordan forholde seg til opplevd konflikt mellom ivaretagelse av kulturperspektivet og «barnets beste».
- Barnets beste vurdert i et kort og et lengre tidsperspektiv

- barnets etniske, språklige, kulturelle og religiøse bakgrunn, og hvordan barnet mener dette best kan ivaretas.
- barnets mening generelt og hvordan barnet ønsker å bli ivaretatt i situasjonen
- familiens etniske, språklige, kulturelle og religiøse bakgrunn
- foreldrenes meninger og hvordan de ønsker å bli ivaretatt
- om barnet og/eller foreldrene har behov for tolk (se språklig bakgrunn og behov for tolk under)